

Көрермендердің көзайымына айналған

Алпысыншы жылдары көрермендер Сейіт Кенжеахметұлы деген жап-жас жігіттің Жанкелдин аудандық Мәдениет үйінің сахнасында қойылымдардың кейіпкерлерін нанымды бейнелейтініне, сатириктердің төл туындыларын шеберлікпен орындайтынына ризашылықпен дүрілдете қол соғатын.

Содан ҚазГУ-дегі журналистика факультетінің сырттай оқу бөлімшесіне қатар қабылданған досы Сабыржан Шүкірұлының оған аудандық «Жаңа өмір» / қазіргі «Біздің Торғай» / газетінің редакциясына жұмысын ауыстыруға кеңес бергені бар.

1968 жылдың шілде айында журналист мамандығына сәйкес «Коммунизм таңы» / бүгінгі «Қостанай таңы» / газетінде әдеби кызметкер болғанымда Секең мұнда жауапты хатшының орынбасарлығын меңгеріп үлгерген екен. Ертеде желде жұрдынған құлынның кейіпін танытатын ол шығармашылық ортаға тез бауыр басқан.

1971 жылдың қызыр күзінде жаңадан облыстың ашылуына байланысты «Торғай таңы» газетінің редакторы Әбділда Дүйсенов жергілікті кадр тұрғысында бір топ қааламгерді жалақысы көтеріңкі қызметтерге шақырғанда біз де Арқалық қаласына сапар шектік. «Торғай-алюминидурлыс» тресінің жатақханасына жайғастық.

Аз уақыт мәдениет және әдебиет бөлімін басқарды да, Секең редакцияның жауапты хатшылығына жоғарылатылды. Түрлі-түсті қарындашпен сызған макеттері масаты кілемдей құлпыратын.

Ұлттық салт-дәстүрді насихаттаған атаулы мектебін ашуы қала тұрғындарының көңіліне жақты.

Ал, Қазақстан Жазушылар одағының басқармасы облыста өзінің өкілін, яғни, әдеби кеңесші ұстауды ұйғарғанда билісегілер бұған Кенжеахметұлын лайықты санады.

Алғашқы күннен ағамыз іске құлшына кірісті. Жазуға төселген бірнеше жастың ақын-жазушылардың республикалық кеңесіне қатысуына мүмкіндік туғызды. Әдеби бірлестік құрып, онда ақындар Қойшығара Салғар мен Кәрім Айнабековтың, прозашы Зейді Мұхамеджановтың шығармаларын талқылады.

Заманында жұрт Секең әзірлеген «Сын семсері» сатиралық мүйісі жарияланатын газет санын асыға күтетін. Оқырмандардың хаттарына сүйеніп, апер-

бақан басшыларды сабасына түсіретін. Тілінің шымбайына бататыны сондай, қармағына іліккендер Секеңнен кәдімгідей қаймығатын.

Кейде өзіңмен-өзің оңаша қалғанда қиялға берілесің де, сыйластық жарасқан күндерді сағынышпен ойға ораттасың. Олай дейтінім, ҚазГУ-ден түлеп ұшқалы тұрғанда Сабыржан аға Шүкірұлымен Алматы қаласында жалдаған бір бөлмелі пәтеріме әдейі соғып, дәстарханымыздан дәм татып, үйлену тойымыздың тілек кітапшасына ыстық ыңыласқа толы сөздерін тізбектегенде баяғыда оларға балаша еркелеген мезетім бірауық есіме түсіп, іштей қатты толқыдым.

Өлеңнің әр ұйқасы мен сөзіне асқан жауапкершілікпен қарайтын інім Сейітқали Оташевтың кітапханадағы кешінен қайтарда Секеңнің қолтығына қыстырып, мені ала жөнелгені. «Торғайдың шалдары бірін-бірі сүйреп жүр» деген әңгімеге қалармыз» десем де, екпінін бәсеңдетпей, Шаңшақ Жәнібек даңғылындағы үйімнің алдына бір-ақ тоқтады. Бәрінен бұрын жолының да, жасының да үлкендігін былай қойып, аяғын басуға жүрексінетін інісін далада қалдырмағанын айтсайшы!

Бәйбішесі Тұрсын Жұмағалиқызы «Торғай таңы» газетінің машинискасы болатын. Мінезі байсалды, түйық. Маған «Нағашымсың, Бәйбішең Қалқаны туған сіндіме балаймын. Жалғыз інім Сапарғалидың сыныптасы ғой» деп іш тартатын.

Қазы Зәмзәгүлді ертіп, ауруханадағы Тұрсынға қымыз апарғанмын. Кесені ұстаған күйі «Сейіт ішті ме?» дегені. Жанарынан отағасын іздегені менмұңдалағандай.

Қазақтың небір маркасқалары мақтаған келіннің бақиға аттануы Секеңді есеңдетіп тастады.

Күндердің күні Секең кешкілік Кімдер үйінің алаңында кездесіп, «Жалғыздық әбден шаршатты. Та-яуда бір әйелді үйге кіргізбекпін. Сен де отырып қалма. Мені қолда. Деме-

уге жарайтын сыңарыңды қарастыр» деп сырын бөлісті. Бұған дейін аманкелділік баспасөз ардагері Бөгетбай Әлмағамбетов «Біршұрай сарыуайымға салынбай, қосағыңды тапқаның дұрыс» деп ақыл қосқан - ды.

Жаны жайсаң ағалардың болғаны қандай жақсы! Әрқайсысының болжамы үміт отын тұтатты. Салиқалы пікірлерін құптап, бәйбішемнің жылын өткізген соң ақшығанақтық Балдырған Оңайқызымен өміріміздің көшін алға жылқыттық.

«Жазушы» баспасы шығарған «Кәрі шеңгел» шағын кітабына Секеңнің қуанғанын көрсен! Оның үстіне, облыстық «Коммунизм таңы» газетінде мәдениет және әдебиет бөлімін басқаратын, талантын республикалық деңгейдегі қаламгерлер мойындаған Мүсілім аға Досмағамбетовтың «Әңгіме көлемде емес, өлеңде» мақаласы Секеңнің төбесін көкке жеткізгендей.

Әңгімені әріден қозғасақ, Сейіт Кенжеахметұлының сатирасы - өміршең дүниелер. Ұлтымыздың өзіне тән салт-дәстүрі, тұрмысы мен мәдениеті айшықталған қалың кітабыттынымсыз ізденістің жемісі. Астана, Алматы қалаларындағы зиялы қауымның бағалауынша, аталған құнды еңбек шетелдік мәртебелі меймандарға сыйға тартылатын көрінеді.

- Айтпақшы, орысшасына кім көмектесті? - дегенмін Секеңге.

- Ең қызығы, тәржімеші босағамыздан табылды. Қызым Зәмзәгүл жазбаларымды аударарда біраз тер төкті.

Талғамы жоғары осындай баланы маңдайыма бұйыртқан Жаратушы Иемізге мың да бір рахмет! - деп ағынан ақтарылды.

Ы.Алтынсарин атындағы Арқалық мемлекеттік педагогикалық институты ректорының көмекшісі міндетін атқарған тұста ежіл-қожыл әңгімелесу барысында Секең Қызбелдің тумасы, Алаш көсемдерінің бірегейі Міржақып Дулатовқа қатысты тым деректер табылғалы қуанышы қойнына сыймағанын сездірді.

Егер денсаулығы сыр бермесе, тарихтың сан қырлы қатпарына үңілуден жалықпаған, әңгімелерінде, өлеңдерінде, мысалдарында жағымсыз қылықтарды әшкерелеуден тайынбаған сатира сарбазы, белгілі этнограф Сейіт Кенжеахметұлының ортамызда күміс күлкіден шашу шашып, жанымызды жадыратуы мүмкін-ау...

Жақсылық ЖҮНІСУЛЫ